

NLF 2023/809

Kamerbrief over plan van aanpak 'no cure, no pay'-problematiek WOZ en BPM

MvF 23 maart 2023, 2023-0000070399

SAMENVATTING

In een brief aan de Tweede Kamer schrijft de staatssecretaris dat hij diverse signalen ontvangt die zien op het toegenomen aandeel van professionele rechtsbijstandverleners (ook bekend als 'gemachtigden') in bezwaar- en beroepsprocedures. Deze rechtsbijstandverleners werken doorgaans op basis van het principe van no cure, no pay en zijn afhankelijk van de uitgekeerde proceskostenvergoedingen en de vergoedingen van immateriële schade bij het overschrijden van de behandeltermijn van juridische procedures.

Hoewel uiteraard niet alle bedrijven over één kam geschoren kunnen worden, kan worden geconstateerd dat dit een werkwijze en verdienmodel stimuleert waarbij zo veel mogelijk proceshandelingen worden verricht die voor vergoeding in aanmerking komen. Deze financiering van het fiscale rechtssysteem voor de WOZ en de BPM zorgt voor perverse prikkels, waardoor de uitvoering van (toekomstige) fiscale wetgeving en het behandelen van fiscale procedures worden verdrongen in de uitvoering en rechtspraak. Deze problematiek heeft al langer de aandacht van de staatssecretaris. De toename van dergelijke zaken en de daarmee toenemende druk op de uitvoering en de rechtspraak maken dat hij zich genoodzaakt voelt om verschillende aanvullende maatregelen in een versneld tijdpad te treffen.

Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

1. Standaard uitbetalen van de vergoedingen voor de WOZ en de BPM aan de belanghebbende.
2. Een apart regime voor het recht op een proceskostenvergoeding voor de WOZ en de BPM.
3. Geen toekenning van proceskostenvergoeding ingeval de WOZ-waarde of de BPM-waarde slechts licht wordt bijgesteld.
4. Verplicht informeel traject voor de WOZ.
5. Intensiveren van de handhavingsstrategie bij de zogenoemde parallelimport van motorrijtuigen.
6. Niet langer uitkeren van de vergoeding van immateriële schade bij de WOZ en de BPM.

In deze Kamerbrief gaat de staatssecretaris per maatregel dieper in op de inhoud en het proces.

De Kamer wordt uiterlijk voor Prinsjesdag 2023 nader geïnformeerd over de voortgang van dit pakket maatregelen.

NOOT

No cure, no pay, weg ermee?

Staatssecretaris Van Rij schrijft de Tweede Kamer aan met zijn 'plan van aanpak no-cure-no-pay-problematiek BPM en WOZ'. Het door de staatssecretaris gepercipieerde probleem houdt kort gezegd in dat bepaalde partijen als gemachtigde optreden met het primaire doel proceskostenvergoedingen en immateriële schadevergoedingen (hierna: de vergoedingen) voor zichzelf te verkrijgen. Hiertoe stellen zij geregeld massaal en geautomatiseerd bezwaar en beroep in, wordt ook in geval van een gering materieel belang geprocedeerd of uitsluitend op formele gronden, aldus de staatssecretaris. De staatssecretaris staat niet alleen in zijn kritiek. Op 3 maart 2023 is een brief (lees: noodkreet) aan de staatssecretaris verstuurd vanuit vijftien directeuren van belastingsamenwerkingsverbanden.¹ Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) roept, vanwege de toenemende financiële en capaciteitsdruk, inwoners op om zelf WOZ-bezwaren in te dienen en geen gebruik (meer) te maken van commerciële 'no cure, no pay'-bedrijven.²

In de Kamerbrief wordt terecht opgemerkt dat niet alle bedrijven over één kam geschoren kunnen worden. Het is in algemene zin wenselijk dat een burger iemand kan inschakelen om namens hem op te komen tegen een bestuursbesluit wanneer hij of zij dit niet zelf wil of kan doen. Wanneer je geconfronteerd wordt met een betalingsverplichting en iemand biedt aan op basis van een 'no cure, no pay'-principe uit te zoeken of het besluit niet te hoog is vastgesteld, klinkt dat uiteraard aantrekkelijk. Maar ook hier geldt: voor niets gaat de zon op. Partijen die op basis van het 'no cure, no pay'-principe hun diensten aanbieden zijn (voor zover mij bekend) geen goede doelen en dat betekent dat hun kosten (en winsten) door een ander betaald worden.

Wie betaalt er?

Het behandelen van door 'no cure, no pay'-bedrijven aangespannen bezwaar- en beroepsprocedures kost logischerwijs tijd en geld. De VNG heeft onderzocht dat in 2022 ongeveer € 17 miljoen aan vergoedingen aan 'no cure, no pay'-bedrijven is betaald (2018: € 9,7 miljoen). Daarbovenop komt nog ongeveer € 15 miljoen aan kosten om deze bezwaren af te handelen.³ In voornoemd onderzoek van de VNG zijn de kosten en inspanningen van het rechterlijke apparaat nog buiten beschouwing gelaten. Deze kosten worden betaald uit de gemeenschappelijke pot en komen (voorlopig) bij de gemachtigde terecht. Zoals Arjen Lubach opmerkt:

'Daar had de gemeente ook het zwembad of de bibliotheek voor open kunnen houden.'⁴

1 Brief aan de staatssecretaris van Financiën betreffende uitvoering Wet WOZ, 3 maart 2023, online raadpleegbaar via www.bs-ob.nl.

2 VNG nieuwsartikel, 'Gemeenten roepen inwoners op: dien WOZ-bezwaar zelf in', 1 maart 2023, online raadpleegbaar via www.vng.nl.

3 VNG nieuwsartikel, 'No cure no pay-bureaus verdienen fors aan WOZ-bezwaren', 21 maart 2022, online raadpleegbaar via www.vng.nl.

4 De Avondshow met Arjen Lubach, 2 maart 2023, online raadpleegbaar via www.npostart.nl.

De aangekondigde maatregelen

De staatssecretaris kondigt een zestal maatregelen aan. Hij merkt hierbij op dat sommige nader onderzoek verdienen en/of in samenwerking met een ander ministerie overlegd en afgestemd moeten worden. Bovendien merkt hij op nadere maatregelen te onderzoeken die zijn gebaseerd op ervaringen in het buitenland. De voorgestelde maatregelen lijken mij het beoogde doel te dienen. Een verplicht informeel traject voor de WOZ voorkomt de formalisering van geschillen. Het niet langer toekennen van een proceskostenvergoeding bij lichte aanpassingen van de BPM of WOZ-waarde en het niet langer uitkeren van immateriële schadevergoedingen in dergelijke zaken nemen de (perverse) financiële prikkel voor 'no cure, no pay'-bedrijven weg (of zwakken deze in elk geval af). Hetzelfde verwacht ik van het voornemen vergoedingen voortaan zo veel mogelijk aan de belanghebbende over te maken, in plaats van aan de gemachtigde. Alhoewel dit in mijn verwachting zal leiden tot het opnemen van een bepaling in de overeenkomst van opdracht tussen gemachtigden en belanghebbende waarin laatstgenoemde zich ertoe verplicht de ontvangen vergoeding aan de gemachtigde over te maken, vereist dit desalniettemin een additionele handeling. Bovendien vergroot het de betrokkenheid en het bewustzijn van de belanghebbende.

Introductie van een apart regime

De tweede maatregel die de staatssecretaris in zijn brief noemt, betreft de introductie van een apart regime voor het recht op een proceskostenvergoeding, door de hoogte van de forfaitaire proceskostenvergoeding in bezwaar- en beroepszaken voor de WOZ en de BPM te verlagen. Een dergelijk regime bestaat thans in het Bpb, maar hier heeft de Hoge Raad in 2022 een streep door gezet. Ons hoogste rechtsorgaan overwoog dat het aangebrachte verschil in behandeling bij gelijke gevallen zonder objectieve en redelijke rechtvaardiging was. De Hoge Raad mocht deze regel uit het Bpb toetsen aan het discriminatieverbod (artikel 1 GW), omdat het Bpb een ministeriële regeling betreft.⁵ Dit mag de Hoge Raad op basis van artikel 120 GW niet wanneer het een wet in formele zin zou betreffen. De staatssecretaris kondigt aan op Prinsjesdag wetgeving aan de Tweede Kamer te zullen aanbieden. De uitspraak van de Hoge Raad zou hiermee de facto worden omzeild. Je kunt je afvragen of dat wenselijk is.

Tot slot

Ik verwelkom het door de staatssecretaris aangekondigde plan van aanpak tegen de 'no cure, no pay'-problematiek. De wijze waarop de financiële prikkel voor de 'no cure, no pay'-bedrijven uiteindelijk weggenomen zal worden, verdient evenwel de nodige aandacht. De rechtsbescherming mag niet uit het oog verloren worden, ook niet in de WOZ- en BPM-zaken. Bovendien zal het wetgevingstechnisch een uitdaging worden, juist met het oog op de uitvoering. 'The devil is in the details' en daar lijken de in dit kader betrokken partijen zich zeer goed van bewust.

mr. L.M. Hendriks
EY

BRON 2023-0000070399

⁵ HR 27 mei 2022, 21/02977, ECLI:NL:HR:2022:752, NLF 2022/1096, met noot van Hennevelt.

Kamerbrief over plan van aanpak no-cure-no-pay-problematiek WOZ en BPM